

**Commentariorvm, Ac Disputationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Diluuntur argumenta prioris sententiæ. c. 5.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

terre ad actum peccati secundum esse nature, ut seruere integrum hominis libertatem, cum tamen actus ille annexam habeat deformitatem mortalem, quæ Deo summopere displiceret. Similiter licet pudiceret simpliciter affectu præcepta ab hominibus obseruari; non vult tamen efficaciter cum ipsis concurrere, quia ipsis nolunt gratia vocati respondere. Ex quo ipsis non obseruant legem, id quod deo displiceret, eiusque oppositum placet.

CAPUT V.

Dilauntur argumenta prioris sententia.

Postrem ex doctrina præcedenti facile diluuntur duo argumenta in primo capite adducta, quibus aduersarij probare nitebantur, nullam in deo esse voluntatem beneplaciti circa omnium salutem & rectam vitam. Vnum erat. Cum quis potest alium salvare, & non salvatur, convincitur nolle illum salvare, sed deus potest omnes salvare, & non salvatur, ergo non vult eos salvare. Responsio argumentum sufficienter probare, non esse in deo voluntatem efficacem saluandi omnes, id quod libenter fatetur. Sed hinc non sit, vt in Deo non sit voluntas aliqua beneplaciti, & tantum sit voluntas signi circa omnium salutem. Sæpius enim accidit, vt cum voluntate aliqua simpliciter complacentia, aut displicentia, que est beneplaciti, & non tantum signi, aliquis non faciat de facto illud, quod desiderat, neq; fugiat, quod displicet, etiam si posse sit: quia sub vna tantum ratione desiderat, non sub omni, & voluntas illa alia maiori contraria impeditur, ne habeat effectum. Veluti, qui vult proiecere merces in mare, habet voluntatem retinendi eas, & desiderat illas conseruare, & potest conservare, desiderat etiam secundum se illas proiecere, & potest non proiecere; & tamen non retinet, sed proiecet. Christo similiter placebat vita, & displicebat mors secundum se, & tamen nec fugiebat mortem, nec conseruabat vitam. Et quamquam eo quod instabat præceptum, quod transgreedi non poterat, fugere non poterat mortem, tamen etiam nullum est præceptum, & libere posset, non fugere, quia magis ei placebat ob altam rationem mori, quam vivere. In Deo igitur eodem modo philosophandum est, vt supra deducamus, seclusi tamen in perfectionibus, vt explicatum est.

Alterum argumentum est. Hac inefficax voluntas est imperfecta, ergo non est deo concedenda. Respondeo hanc voluntatem nihil habere in perfectionis, quando quis non debet illam efficacem habere, & iusta de causa efficacem non habet. Quia non est eis similem affectum simpliciter complacentia, & beneplaciti iusta de causa Deo non concedamus.

Sed queretur aliquis, si Deus negaret auxilia sufficientia aliquibus, sicut putat Gregor. in 1. di. 46. q. vñica, & forsitan Aug. vt dicimus dñp. 97. nunquid possemus Deo tribuere hanc voluntatem simplicis complacentia circa omnium hominum salutem? Respondeo nihilominus fore, vt in Deo manere voluntas beneplaciti. Nam semper Deo placet secundum se homines salvare, quamvis id ei non placeat voluntate consequenti peccatum. Placeat etiam Deo secundum se, queilibet hominem, quantumvis illi sit destitutus auxilio gratia, recte vivere: an vero de facto omnibus auxilia conferat necessaria, ibidem dicimus. Ex eo autem solum, quod concedat auxilia, & illa sit causa ta-

lis effectus, non statim inferimus, ea intentione Deum auxilia conserte ut homo respondeat. Nam & naturam rationalem ipse facit, quamvis peccaturam, occasionesque offert, & cogitationes, ex quibus se sit futuri peccatum; & tamen non inde colligimus ex intentione peccati illas offerre. Dicimus igitur ideo Deum conferre auxilia, ex intentione ut homines respondeant, quia responsis secundum se illi placet, & tale auxilium natura sua ordinatur ad hunc finem, qui secundum se Deo displiceret, quamvis offerat occasiones, & cogitationes, non potest dici, ex intentione ut sequatur peccatum, illas offere. Ergo cum salus hominis secundum se, & vita iusta semper Deo placet, etiam si non conferret media necessaria ad hunc finem, illa antecedens voluntas in Deo maneret; ita tamen, vt non moneretur ad media; id quod in nobis contingere solet, quamvis alia de causa, vt in exemplis superioris adductis patet. Neque enim qui project merces, yllum apponit medium, vt eas conferret, quas tamen conferuari desiderat: neque Christus, vt viueret, cum tamen ei placeret viuere.

34. Obiectio.

Solutio.

35. Respondeo.

Durand.

primo.

Dubium v-

timum.

36. Respondeo.

Durand.

primo.

37. Respondeo.

Durand.

primo.

38. Respondeo.

Durand.

primo.

39. Respondeo.

Durand.

primo.

40. Respondeo.

Durand.

primo.

41. Respondeo.

Durand.

primo.

42. Respondeo.

Durand.

primo.

43. Respondeo.

Durand.

primo.

44. Respondeo.

Durand.

primo.

45. Respondeo.

Durand.

primo.

46. Respondeo.

Durand.

primo.

47. Respondeo.

Durand.

primo.

48. Respondeo.

Durand.

primo.

49. Respondeo.

Durand.

primo.

50. Respondeo.

Durand.

primo.

51. Respondeo.

Durand.

primo.

52. Respondeo.

Durand.

primo.

53. Respondeo.

Durand.

primo.

54. Respondeo.

Durand.

primo.

55. Respondeo.

Durand.

primo.

56. Respondeo.

Durand.

primo.

57. Respondeo.

Durand.

primo.

58. Respondeo.

Durand.

primo.

59. Respondeo.

Durand.

primo.

60. Respondeo.

Durand.

primo.

61. Respondeo.

Durand.

primo.

62. Respondeo.

Durand.

primo.

63. Respondeo.

Durand.

primo.

64. Respondeo.

Durand.

primo.

65. Respondeo.

Durand.

primo.

66. Respondeo.

Durand.

primo.

67. Respondeo.

Durand.

primo.

68. Respondeo.

Durand.

primo.

69. Respondeo.

Durand.

primo.

70. Respondeo.

Durand.

primo.

71. Respondeo.

Durand.

primo.

72. Respondeo.

Durand.

primo.

73. Respondeo.

Durand.

primo.

74. Respondeo.

Durand.

primo.

75. Respondeo.

Durand.

primo.

76. Respondeo.

Durand.

primo.

77. Respondeo.

Durand.

primo.

78. Respondeo.

Durand.

primo.

79. Respondeo.

Durand.

primo.

80. Respondeo.

Durand.

primo.

81. Respondeo.

Durand.

primo.

82. Respondeo.

Durand.

primo.

83. Respondeo.

Durand.

primo.

84. Respondeo.

Durand.

primo.

85. Respondeo.

Durand.

primo.

86. Respondeo.

Durand.

primo.

87. Respondeo.

Durand.

primo.

88. Respondeo.

Durand.

primo.

89. Respondeo.

Durand.

primo.

90. Respondeo.

Durand.

primo.

91. Respondeo.

Durand.

primo.

92. Respondeo.

Durand.

primo.

93. Respondeo.

Durand.

primo.

94. Respondeo.

Durand.

primo.

95. Respondeo.

Durand.

primo.

96. Respondeo.

Durand.

primo.

97. Respondeo.

Durand.

primo.

98. Respondeo.

Durand.

primo.

99. Respondeo.

Durand.

primo.

100. Respondeo.

Durand.

primo.

101. Respondeo.

Durand.

primo.

102. Respondeo.

Durand.

primo.

103. Respondeo.

Durand.

primo.

104. Respondeo.

Durand.

primo.

105. Respondeo.

Durand.

primo.

106. Respondeo.

Durand.

primo.

107. Respondeo.

Durand.

primo.

108. Respondeo.

Durand.

primo.

109. Respondeo.

Durand.

primo.

110. Respondeo.

Durand.

primo.

111. Respondeo.

Durand.

primo.

112. Respondeo.

Durand.

primo.

113. Respondeo.

Durand.

primo.

114. Respondeo.

Durand.

primo.</p

QVÆST. XIX.

454
Ego tamen puto, non esse distingua peccata ex genere, vel ex circumstantia, sed in omni peccato, deum cooperari ad substantiam operis secundum esse naturam, ut contra eundem durandum probabimus ex professo 1.2.q.79, artic. 1. ad malitiam vero moralem nullo modo, & ita voluntatem nostram subseruit aliquo pacto diuina in producenda substantia actus, non quod præceptum habeat a deo faciendi illam, hoc enim esse non potest, sed quia ad illam libertatem sua operatur cum deo, qui ad eam etiam concurrit.

ARTIC. VII.

luntas sit boni, aliquis de novo dupliciter potest incipere aliquid velle. Vno modo sic, quod de novo incipiat sibi illud esse bonum, quod non est absque mutatione eius. Sicut adueniente frigore, incipit esse bonum, sed ad ignem, quod prius non erat. Alio modo sic, quod de novo cognoscit illud esse sibi bonum, cum prius hoc ignorasset. Ad hoc enim consilium, ut sciamus quid nobis sit bonum. Oftensum est autem supra, quod tam substantia Dei, quam eius scientia est omnino immutabilis. Vnde oportet voluntatem eius omnino esse immutabilem.

^{Q. 4. m. 11.}
Ad primum ergo dicendum, quod illud verbum Domini metaphorice intelligendum est, secundum similitudinem nostram. Cum enim nos penitentem, destruimus quod fecimus: quamuis hoc esse possit absque mutatione voluntatis, cum etiam aliquis homo absque mutatione voluntatis interdum velit aliquid facere, simul intendens postea illud destruere. Sic igitur Deus penituisse dicitur secundum similitudinem operationis in quantum hominem quem fecerat, per diluvium a facie terræ delevit.

Ad secundum dicendum, quod voluntas Dei cum sit causa prima, & vniuersalis, non excludit causas medias, in quorum virtute est ut aliqui effectus producantur. Sed quia omnes causæ medie non adæquant virtutem causæ primæ, multæ sunt in virtute, & scientia, & voluntate diuina, quæ non continentur sub ordine causarum inferiorum, sicut resuscitatio Lazari. Vnde aliquis respiciens ad causas inferiores dicere poterat, Lazarus non resurget: respiciens vero ad causam primam diuinam poterat dicere, Lazarus resurget. Et utrumque horum Deus vult, scilicet quod aliquid quandoque sit futurum secundum causam inferiorem: quod tamen futurum non sit secundum causam superiorum, vel è conuerso. Sic ergo dicendum est, quod Deus aliquando pronuntiat aliquid futurum secundum quod continetur in ordine causarum inferiorum, ut puta secundum dispositionem naturæ vel meritorum, quod tamen non fit, quia aliter est in causa superiori diuina. Sicut cum prædictus Ezechias dispone datur tuæ, quia morieris, & non viues, ut quia ab æterno aliter fuit in scientia, & voluntate diuina, quæ immutabilis est. Propter quod dicit Greg. quod Deus immutat sententiam, non tamen mutat con-silium, scilicet voluntatis suæ. Quod ergo dicit, Penitentiam agam ego, intelligitur

121.
1. d. 39. q. 1.
ar. 1. cor. 6.
ad 3. & 4. Et
1. cont. c. 81
Et lib. 6. 25.
fin. Et 1. 2.
91. Et 98. fin.
Et pol. 9. 3.
art. 15. 7.

Ad septimum sic proceditur. Videlicet, quod voluntas Dei sit mutabilis. Dicit enim Dominus *Genes. 6*. Pœnitent me fecisse hominem. Sed quemcumque pœnitent de eo quod fecit, habet mutabilem voluntatem, ergo Deus habet mutabilem voluntatem.

2. Præterea *Ierem. 18*. ex persona domini dicitur, Loquar aduersus Gentem & aduersus regnum, ut eradicem, & destruam & disperdam illud: sed si pœnitentiam egerit gens illa a malo suo, agam & ego pœnitentiam super malo quod cogitavi ut facerem ei. Ergo Deus habet mutabilem voluntatem.

3. Præterea, *Quicquid Deus facit, voluntarie facit, sed Deus non semper eadem facit. Nam quandoque præcepit legalia obseruari, quandoque prohibuit, Ergo habet mutabilem voluntatem.*

4. Præterea Deus non ex necessitate vult: quod vult, ut supra dictum est. Ergo potest velle & non velle idem. Sed omnino, quod habet potentiam ad opposita, est mutabile. Sicut quod potest esse & non esse, est mutabile secundum substantiam, & quod potest esse hic & non est hic, est mutabile secundum locum. Ergo Deus est mutabilis secundum voluntatem.

Sed contra est, quod dicitur *Num. 23*. Non est Deus quasi homo, ut mentiatur, neque ut filius hominis, ut mutetur.

Respondeo dicendum, quod voluntas Dei est omnium immutabilis. Sed circa hoc considerandum est, quod aliud est mutare voluntatem, & aliud est velle aliquarum rerum mutationem. Potest enim aliquis eadem voluntate immobiliter permanente velle quod nunc fiat hoc, & postea fiat contrarium. Sed tunc voluntas mutaretur, si aliquis inciperet velle, quod prius non voluit, vel definiret velle quod voluit. Quod quidem accideret non potest, nisi præsupposita mutatione vel ex parte cognitionis, vel circa dispositionem substantiæ ipsius volentis. Cum enim vo-

metaphorice dictum. Nam homines, quando non implent quod comminati sunt, pœnitere videntur.

Ad tertium dicendum, quod ex ratione illa non potest concludi, quod Deus habeat mutabilem voluntatem, sed quod mutationem velit.

Ad quartum, dicendum, quod licet Deum velle aliquid non sit necessarium absolute, tamē necessarium est ex suppositione propter immutabilitatem diuinæ voluntatis, ut supra dictum est.

Explicatio & confirmatio articuli.

Conclusio articuli est. *Voluntas Dei: mutari non potest: & intelligitur, non solum de voluntate, qua leplum & creaturas possibiles necessario dicitur, sed etiam de ea, qua ab æterno libere debeat, creaturas producere.* Est autem conclusio de fide numeri, 23. *Non est Deus quasi homo, ut mutetur.* Proverbi, 19. *Multa cogitationes in corde viri; voluntas autem domini in æternum manet.* Quæ loca plane loquuntur, etiam de libera voluntate, qua ut diximus ab æterno decreuit Deus, aliquid facere: quare cum in aliqua prophetia sententia Dei continetur, quæ deinde mutatur, intelligendum est, eam esse comminatoryam tantum, nec fuisse illius determinatum aliquid decretum in Deo, aut voluntate benefacit efficiem, sed tantum signi, de qua non est intelligenda conclusio.

Prædicta doctrina sine controversia est. Sed conclusionem huius articuli certa ratione probare, non est adeo facile: quare Doctores in ea affiganda non consentiunt: S. Thom. sic probat: *mutatio voluntatis vno ex duobus capitibus accidere potest: aut quia dispositio eius, qui volebat, mutatur, utrum alicuius incipit esse bonus ignis, quia frigescit, qui ante a bono non erat: aut quia incipit cognoscere aliquid in obiecto, quod antea non cognoscet, & ita variatur illius cognitionis: ut quæ vero hæc mutatio ad mutationem cognitionis reduci potest: sed neque Dei substantia aliqua dispositione variari potest, vt q.d. demonstratum est, neque eius scientia, vt q. 14 art. 16 probatum: ergo nec eius voluntas mutari potest.* Circa quam rationem dubitationem mouet Caiet. in hoc art. est tamen leuior momenti, quam ipse facile soluit, ideo eam prætermitto.

Verum multo efficacius contra hanc rationem obici potest: quoniam ut in Deo sint variæ voluntates, non est necesse, variari dispositionem substantie eius, nec scientiam, quam de rebus habet, sed permanens in eadem dispositione, & idem omnino cognoscens de creaturis sub esse possibilium, antequam aliquid circa illas decerneret, sicut volunt peccatum fore, ita potuit velle non fore, & sic de alijs, ergo nulla facta variatione dispositionis, aut cognitionis, sola sua libertate posset esse, in ipso diuersa voluntas ab ea, que modo est. Quod si ab æterno esse poruit, cur absque villa mutatione dispositionis & scientie, sola ipsius libertate in tempore quoque incipere non poterat voluntas alia, quam quæ ab æterno fuit; In nobis vero, sicut non potuit esse ab initio alia, quam fuit, nisi ab initio fuisset alia cognitione aliquo modo diuersa, ita etiam non mirum, si in tempore non possit

volutio mutari, nisi cognitione aliquo modo mutata; et itaque diuersa ratio voluntatis nostræ atque diuinæ.

Ferrariens. 1. contragent. cap. 87. ideo probat voluntatem Dei non posse mutari, quia si mutatur, defineretur in Deo esse aliquis actus, qui antea erat, quod fieri non potest sine intrinseca mutatione ipsius; id quod aliquibus probabile visum est. Sed præterquam quod Ferrariens. sibi non satis constat, qui, ut retulimus disp. 80. cap. 2. existimat liberum actum voluntatis in Deo nihil aliud esse, quam substantiam Dei secundum se, additio solum respectu rationis ad creaturas, ac proinde in eius sententia sola mutatione respectus rationis voluntatis Dei mutaretur; sequitur etiam contra ipsum idem absurdum, quod supra inferemus contra Caiet. videlicet esse in Deo aliquid formaler ita libere, ut poterit ab æterno non esse.

Supposita igitur doctrina tradita a nobis in illa disputatione, quam puto necessario concedendam, alia faciliter ratione a posteriori conclusio articuli demonstrari potest: quia quidem scientia Dei id ipsum probauimus supra q. 14 art. 16. Quoniam enim voluntas Dei libera circa res producendas, nihil addat supra essentiam, præter respectum rationis, & cum hoc respectu essentia dicatur voluntas libera producendi creaturas; ac proinde si ab æterno Deus non deinceps creaturas producere, nihil ei decesserit, nisi respectus ille rationis, nihilominus tamen in tempore mutari non potest voluntas, nec ille respectus rationis, sed si talis respectus in Deo esse debet, ab æterno debet esse, sicut de scientia dicemus, non quia mutatione aliqua sequeretur in Deo intrinseca, aut etiam scientia ipsius, quæ præcedit voluntatem, si respectus in tempore mutari possit; sed quia cum res futuræ ab æterno futuræ sint, nec in tempore quidquam incipere possit esse futurum; sequitur respectum illum ad res producendas non posse in tempore incipere, sicut rem esse producendam, & futuram non potest in tempore incipere.

Dubitatur vero hic Caietanus, an postquam deus ab æterno volunt aliquid producere, maneat in ipso potentia ad non producendum, vel ad non voluntendum producere, siquidem eius voluntas mutari non potest. Respondeat autem ipse, & Ferrariens. 1. contragent. 83. non manere potentiam physicam, quia non est iam potentia, quæ physice possit oppositum velle, manere tamen potentiam logicam, eo quod ex se non repugnat voluntatem diuinam possum velle. Alij vero docent manere etiæ physicam potentiam, eo quod potentia physica non destruitur actu proprio, quare sicut potentia, quæ produxit aliquid dicitur manere, licet illud iterum non possit producere, ita etiam in Deo manet physica potentia volèdi oppositum eius, quod voluit. Quod quidem hac ratione verum est, nec Caietanus negatur, quia scilicet virtus ipsa realis semper manet, sed non cum habitudine ad id, quod produxit, vt iterum producere possit. Et eodem modo in Deo manet essentia sua, quæ est ipsa virtus voluntatis ad voluntendum; sed non cum habitudine ad oppositum, vt illud iam possit velle.

Ratio.
Ferrariens.

Rejectus.

39.
Conclusio à
posteriori
monstratur.

Dubium ex
Caietan.

Solutio
eiudem.
Ferrari.

Aliorum.
Solutio.

Conciliatur.

ARTICVLVS VIII.

Vtrum voluntas Dei necessitatem rebus
volitis imponat.

¶ 2.9. o. 4.
E 1. come. 85.
E 1. 2. o. 19.
C 1. 3. o. 73.
v. 1. 73. C
79. f. Et v. r.
q. 27. a. 5. Et
1. per. 1. 14.
Encl. e. 10°.

tom. 3.

L. 2. Phys.
rex. 84. 10.
mo. 2.

A Doctauum sic proceditur. Vide-
tur, quod voluntas Dei rebus vo-
litis necessitatem imponat. Dicit
enim Aug. in Enchir. Nullus sit saluus, nisi
quem Deus voluerit saluari. Et ideo ro-
gandus est ut velit, quia necesse est fieri, si
voluerit.

2. Præterea. Omnis causa, quæ non po-
test impedi, ex necessitate suum ef-
fatum producit: quia & natura semper
idem operatur, nisi aliquid impediatur, vt
dicitur in 2. Physic. sed voluntas Dei non
potest impedi, dicit enim Apostol. ad
Rom. 9. Voluntatem eius quis resistet?
Ergo voluntas Dei imponit rebus volitis
necessitatem.

3. Præterea. Illud quod habet necessita-
tem ex priori est necessarium absolute. Si-
cuit animal mori est necessarium, quia est
ex contrarijs compositum. Sed res creatæ
a Deo comparantur ad voluntatem diuina-
m sicut ad aliquid prius, à quo habent
necessitatem: cum hæc conditionalis sit
vera. Si aliquid Deus vult, illud est, om-
nis autem conditionalis vera est necessaria.
Sequitur ergo, quod omne, quod Deus
vult, sit necessarium absolute.

Sed contra. Omnia bona, quæ sunt,
Deus vult fieri. Si igitur eius voluntas im-
ponat rebus volitis necessitatem, sequitur
quod omnia bona ex necessitate eueni-
unt. Et sic per liberum arbitrium, & con-
siliu[m] & cœnia huiusmodi.

Respondeo dicendum, quod diuina
voluntas quibusdam volitis necessitatem
imponit, non autem omnibus. Cuius qui-
dem rationem aliqui assignate voluerunt
ex causis medijs: quia ea, quæ producit per
causas necessarijas, sunt necessaria: ea ve-
ro, quæ producit per causas contingentes
sunt contingencia. Sed hoc non videtur
sufficienter dictum propter duo. Primo
quidem: quia effectus alicuius primæ cau-
sæ est contingens propter causam secun-
dam, ex eo quod impeditur effectus cau-
sæ primæ per defectum causæ secundæ.
Sicut virtus solis per defectum plantæ
impeditur. Nullus autem defectus causæ
secundæ impedit p[ro]t[er]e quin voluntas
eius effectum producat. Secundo, quia si
distinguisho contingentium à necessarijs re-
feruntur solum in causas secundas, sequitur
hoc esse præter intentionem, & voluntate
diuinam: quod est inconveniens. Et
ideo melius dicendum est, quod hoc con-
tingit propter efficaciam diuinæ volun-
tatis. Cum enim aliqua causa efficax fuerit

ARTIC. VIII.

ad agendum, effectus consequitur cau-
sam, non tantum secundum id quod fit,
sed etiam secundum modum fieri, vel ef-
fendi. Ex debilitate enim virtutis actiæ
in feminæ contingit, quod filius nascitur
diffimilis patri in accidentibus quæ per-
tinent ad modum effendi. Cum igitur vo-
luntas diuina sit efficacissima, non solum
sequitur quod sicut ea, quæ Deus vult
fieri, sed quod eo modo sicut, quo Deus
ea fieri vult. Vult autem quædam fieri
Deus necessario, quædam contingenter,
vt sit ordo in rebus ad complementum v-
niuersi. Et ideo quibusdam effectibus ap-
tauit causas necessarijas, quæ deficiere non
possunt, ex quibus effectus de necessitate
proueniunt, quibusdam autem aptauit
causas contingentes defectibiles, ex qui-
bus effectus contingenter eueniant. Non
igitur propterea effectus volitatem Deo euen-
iunt contingenter, quia causæ proximæ
sunt contingentes: sed propterea, quia
Deus voluit eos contingenter euenire,
contingentes causas ad eos præparauit.

Ad primum ergo dicendum, quod per
illud verbum August. intelligenda est ne-
cessitas in rebus volitis à Deo non abso-
luta, sed conditionalis. Necesse est enim
hanc conditionalem veram esse, si Deus
hoc vult, necesse est hoc esse.

Ad secundum dicendum, quod ex hoc
ipso quod nihil voluntati diuinæ resistit,
sequitur quod non solum fieri ea, quæ
Deus vult fieri, sed quod sicut contingenter
vel necessario, quæ sic fieri vult.

Ad tertium dicendum, quod posterio-
ra habent necessitatem à prioribus secun-
dum modum priori, vnde & ea quæ sunt
à voluntate diuina, talem necessitatem
habent, qualem Deus vult ea habere, scilicet
vel absolutam, vel conditionalem
tantum. Et sicut omnia sunt necessaria
absolute.

Conclusio est, Voluntas Dei nullam necessitatem li-
bero nostro arbitrio imponit. Et est de fide, sicut deduc-
imus ex Ijs, quæ diximus, disp. 63. cap. 1. vbi proba-
bimus, ita nos libere operari, vt nec aliqua inter-
na necessitate, nec externa nostra libera nos laetatur.
Sed, sicut ibi ostendimus, scieniam dei recte con-
uenire cum nostra libertate, ita hic erat idem-
stendendum de voluntate dei: quæ sane contro-
versia multo difficultior est, quam de scientia dei,
& voluntate nostra, de eam tam co[m]modius dis-
serimus disp. 99. multa enim supponit scitu digna,
quæ ibi ex professo tractari debent.

ARTICVLVS. IX.

Vtrum voluntas Dei sit malorum.

A D nonum sic proceditur. Vide-
tur quod voluntas Dei sit malo-
rum. Omne enim bonum, quod
fieri, Deus vult: sed mala fieri bonum
est.

Ecclesiasticus 1. 10. 6. 9. 3. 10. 2. 6. 9. 10. 11. 12. 13.
est. Dicit enim Aug. in Ench. Quamvis
ea, quæ mala sunt, in quantum mala sunt,
non sunt bona; tamen ut non solum sunt
bona, sed etiam ut sunt mala, bonum est.
Ergo Deus vult mala.

2. Præterea, dicit Dion. 3. cap. de diu-
nom. Erit malum ad omnes, id est, vniuersi-
fi perfectionem conferens. Et Augustin.
Exhortatio ad ca. dicit in Enchir. Ex omnibus consistit vni-
uersitatis admirabilis pulchritudo, in qua
etiam illud, quod malum, dicitur bene
ordinatum, & loco suo positum eminen-
tius commendat bona, ut magis place-
ant, & laudabiliora sunt dum comparan-
tur malis. Sed Deus vult omne illud,
quod pertinet ad perfectionem & deco-
rem vniuersi, quia hoc est, quod Deus
maxime vult in creaturis. Ergo Deus vult
mala.

3. Præterea. Mala fieri, & non fieri sunt
contradicторie opposita: sed Deus non
vult mala non fieri, quia cum mala quæ-
dam fiant, non semper voluntas Dei im-
pleretur. Ergo Deus vult mala fieri.

Ubi queritur. SED contraria est, quod dicit Augustinus in libro 83. questionum. Nullo sa-
piente homine auctore, sit homo deter-
ior. Est autem Deus omni sapiente ho-
mine præstans: multo igitur minus
Deo auctore, sit aliquis deterior: illo au-
tum auctore sit aliquid, quod sit illo vo-
lente. Non ergo volente Deo sit homo de-
terior. Constat autem quod quolibet mas-
lo sit aliquis deterior. Ergo Deus non
vult mala.

Respondeo dicendum, quod cum ra-
tio boni sit ratio appetibilis (ut supra di-
dum est) malum autem opponatur bono,
impossibile est quod aliquod malum in
quantum huiusmodi appetatur nec ap-
petit naturali, nec animali, nec intel-
lectuali qui est voluntas. Tamen aliquod
malum appetitur per accidens, inquan-
tum consequtitur ad aliquod bonum. Et
hoc appetit in quolibet appetitu. Non
enim agens naturali intendit priuati-
onem, vel corruptionem, sed formam, cui
coniungitur priuatio alterius formæ: &
generationem viuus, quæ est corruptio
alterius. Leo enim occidens cœrum, in-
tendit cibum, cui coniungitur occisio ani-
malis. Similiter fornicator intendit dele-
ctionem, cui coniungitur deformitas
culpa. Malum autem, quod coniungi-
tur alicui bono, est priuatio alterius bo-
ni. Nunquam igitur appetetur ma-
lum, nec per accidens, nisi bonum, cui
coniungitur malum, magis appetetur,
quam bonum quod priuatur per malum.
Nullum autem bonum Deus magis vult,

Vasquezia 1. part. Tomus I.

quam suam bonitatem. Vult tamen ali-
quod bonum magis quam aliud quoddam
bonum. Vnde malum culpæ, quod pri-
uat ordinem ad bonum diuinum, Deus
nullo modo vult, sed malum naturalis de-
fectus, vel malum peccati vult, volendo ali-
quod bonum cui coniungitur tale malum.
Sicut volendo iustitiam vult peccatum, &
volendo ordinem naturæ seruari, vult que-
dam naturaliter corrumpi.

Ad primum ergo dicendum, quod
quidam dixerunt: quod licet Deus non
velit mala, vult tamen mala esse vel fieri,
quia licet mala non sunt bona, bonum
tamen est, mala esse, vel fieri. Quod id-
eo dicebant, quia ea, quæ in se mala sunt,
ordinantur ad aliquod bonum. Quem
quidem ordinem importari credebant
in hoc: quod dicitur mala esse vel fieri.
Sed hoc non recte dicitur, quia malum
non ordinatur ad bonum per se, sed per
accidens. Præter intentionem enim pecc-
tantis est, quod ex hoc sequatur aliquod
bonum. Sicut præter intentionem Ty-
rannorum fuit, quod ex eorum persecu-
tionib. claresceret patientia martyrum.
Et id non potest dici, quod talis ordo ad
bonum importetur per hoc, quod dicitur,
quod malum esse vel fieri sit bonum, quia
nihil indicatur secundum illud, quod
competit ei per accidens, sed secundum
illud, quod competit ei per se.

Ad secundum dicendum, quod malum
non operatur ad perfectionem, & deco-
rem vniuersi, nisi per accidens, ut dictum
est. Vnde & hoc quod dicit Dionys. quod
malum est ad vniuersi perfectionem con-
ferens, concludit inducendo quasi ad in-
conuenientia.

Ad tertium dicendum, quod licet
mala fieri, & mala non fieri, contradic-
торie opponantur: tamen velle mala
fieri, & velle mala non fieri, non oppo-
nuntur contradicторie, cum utrumque
sit affirmatum. Deus igitur neque vult
mala fieri, neque vult mala non fieri,
sed vult permettere mala fieri. Et hoc est
bonum.

Expositio articuli.

Conclusio articuli est: *Voluntas dei non est malum
rum culpe, est tamen malorum pæna.* Conclusio est
de fide, ut latius probabitur, 1. 2. q. 79. art. sed pro-
explicatione articuli notat optime Cajetanus no-
mine voluntatis S. Thomam non intelligere facul-
tatem ipsum volendi, neque aetum voluntatis in
luntatis quid
vniuerium, nam veroque modo voluntas dei cit-
in. *ca mala veratur; displicent enim deo peccata;* *S. Thom.*
atque adeo essentia divina concepta per modum
facultatis appetentis, aliquem aetum habet circa
peccata, odij scilicet & displicentia, nec mere ne-
gatiue se habet circa illa. Intelligit igitur S. do-

ctor.

phorice voluntas Dei dicitur, secundum illud Marthai 6. Fiat voluntas tua, sicut in celo & in terra. Sed hoc distat inter voluntatem, & iram: quia ira de Deo non quiprope dicitur, cum in suo principali intellectu includat passionem voluntas autem proprie de Deo dicitur. Et ideo in Deo distinguitur voluntas proprie, & metaphorice dicta. Voluntas enim proprie dicta vocatur voluntas beneplaciti. Voluntas autem metaphorice dicta, est voluntas signi, eo quod ipsum signum voluntas dicitur.

Ad primum ergo dicendum, quod scientia non est causa eorum, quæ sunt, nisi per voluntatem. Non enim quæ sciimus facimus, nisi velimus. Et ideo signum non attribuitur scientiæ, sicut attribuitur voluntati.

Ad secundum dicendum, quod signa voluntatis dicuntur voluntates diuinæ, non quia sunt signa quod Deus velit, sed quia ea, quæ in nobis solent esse signa volendi, in Deo diuinæ voluntates dicuntur. Sicut punitio non est signum, quod in Deo sit ira, sed punitio ex eo ipso quod in nobis est signum iræ, in Deo dicitur ira.

Conclusio est: in Deo distinguenda est voluntas signi, & beneplaciti.

ARTICULUS XII.

Vtrum conuenienter circa diuinam voluntatem ponantur quinque signa.

AD duodecimum sic proceditur, Videtur, quod inconvenienter circa diuinam voluntatem ponantur quinque signa, scilicet prohibito, præceptum, consilium, operatio, & permisso. Nam eadem, quæ nobis præcipit Deus, vel consilium, in nobis quandoque operatur: & eadem, quæ prohibet, quandoque permittit. Ergo non debent ex opposito diuidi.

2. Præterea. Nihil Deus operatur, nisi volens, ut dicitur Sapientia 11. Sed voluntas signi distinguitur à voluntate beneplaciti. Ergo operatio sub voluntate signi comprehendendio debet.

3. Præterea. Operatio & permisso communiter ad omnes creaturas pertinent, quia in omnibus Deus operatur, & in omnibus aliquid fieri permittit. Sed præceptum, consilium, & prohibito pertinent ad solam rationalem creaturam. Ego non veniunt conuenienter in unam diuisionem, cum non sint unius ordinis.

4. Præterea. Malum pluribus modis contingit, quam bonum: quia bonum contingit uno modo, sed malum omnifariam,

Vasquez in 1. part. Tomus I.

ut patet per Philosophum in 2. Ethic. & per Dionys. in 4. c. de diui. nom. Inconvenienter igitur respectu mali assignatur unum signum tantum, scilicet prohibito, respectu vero boni duo signa, scilicet consilium, & præceptum.

Respondeo dicendum, quod huiusmodi signa voluntatis dicuntur ea, quibus conuenienter demonstrare nos aliquid velle: potest autem aliquis declarare se velle aliquid vel per seipsum, vel per aliū, per seipsum quidem in quantum facit aliquid vel directe vel indirecte, & per accidentem. Directe quidem, cum per se aliquid operatur: & quantum ad hoc dicitur esse signum operatio. Indirecte autem in quantum non impedit operationem: nam remouens prohibens dicitur mouens, per accidentem, ut dicitur in 8. Physic. Et quantum ad hoc dicitur signum permisso. Per

1. Ethic. c. 6.
2. am. 10. 5.
3. Dionys. c. 4. p.
4. aliquantum
5. à me-
6. dico.

Lib. 8. Physic.
co. tex. 3.
7. tomo 2.

alium autem declarat se aliquid velle in quantum ordinat alium ad aliquid faciendum vel necessario inductione: quod fit præcipiendo, quod quis vult: & prohibendo contrarium, vel aliqua persuasoria inductione, quod pertinet ad consilium. Quia igitur his modis declaratur aliquem velle aliquid: propter hoc ista quinque nominantur interdum nomine voluntatis diuinæ, tanquam signa voluntatis. Quod enim præceptum, consilium, & prohibito dicuntur Dei voluntas, patet per id, quod dicitur Matth. 6. Fiat voluntas tua sicut in celo & in terra. Quod autem permisso vel operatio dicantur Dei voluntas, patet per Augustinum, qui dicit in Enchir. Nihil sit nisi omnipotens fieri velit vel scindendo ut fiat, vel faciendo. Velpotest dici, quod permisso & operatio referantur ad præsens. Permissio quidem ad malum, operatio vero ad bonum. Ad futurum vero prohibito respectu mali, respectu vero boni necessarij præceptum, respectu vero superabundantis boni consilium.

Ad primum ergo dicendum, quod nihil prohibet circa eandem rem aliquem diuersimode declarare se aliquid velle. Si, cut inueniuntur multa nomina idem significantia. Vnde nihil prohibet, idem subiaceat præcepto, & consilio, & operationi, prohibitioni, vel permissioni.

Ad secundum dicendum, quod sicut Deus potest significari metaphorice velle id, quod non vult voluntate proprie accepta, ita potest metaphorice significari velle id, quod proprie vult. Vnde nihil prohibet de eodem esse voluntatem beneplaciti, & voluntatem signi. Sed operatio semper est eadem cum voluntate

Q. 2. bene

beneplaciti, non autem præceptum, vel consilium. Tum quia hæc est de præsenti, illud de futuro. Tum quia hæc per se est effectus voluntatis, illud autem per alium, ut dictum est.

Ad tertium dicendum, quod creatura rationalis est domina sui actus. Et ideo circa ipsam specialia quedam signa diuina voluntatis assignantur, in quantum rationalem creaturam Deus ordinat ad agendum voluntarie & per se. Sed aliae creaturæ non agunt nisi moræ ex operatione diuina. Et ideo circa alias non habent locum, nisi operatio, & permisso.

Ad quartum dicendum, quod omne malum culpa, licet multipliciter continet, tamen in hoc conuenit, quod discedat à voluntate diuina. Et ideo unum signum respectu malorum assignatur, scilicet prohibitio. Sed diversimode bona se habent ad bonitatem diuina, quia quædam sunt, sine quibus frutionem diuinae bonitatis consequi non possumus, & respectu horum est præceptum: quædam vero sunt, quibus perfectius consequimur, & respectu horum est consilium. Vel dicendum quod consilium est non solum de melioribus bonis asequendis, sed etiam de minoribus malis vitandis.

Conclusio est: *Quisque signis dignoscitur voluntas Dei, que dicitur signi: quæ numerantur in textu.*

Circa virtutum articulum sufficientem, quæ diximus supra disp. 8, cap. 1.

Q VÆSTIO XX.

De amore Dei.

Deinde considerandum est de his, quæ absolute ad voluntatem Dei pertinent. In parte autem appetitiva inueniuntur in nobis, & passiones animæ, ut gaudium, amor, & huiusmodi & habitus moralium virtutum, ut iustitia, fortitudo, & huiusmodi. Vnde primo considerabimus de amore Dei. Secundo de iustitia Dei, & misericordia eius.

Circa primum queruntur quatuor.

5. Thomas.

Postquam S. Thomas quæst. præced. egit de voluntate Dei, & quo paclio feratur in obiectu utrum libere, an nec clario, & an in unum proper aliud, &c. iam aggreditur disputare de varijs affectibus, quærespondent passionibus appetitus & voluntatis nostræ & ab S. scholasticis Theologis, & Philosophis passiones animi dicuntur: qualis est amor, odium, gaudium, delectatio, &c. de his autem disp. in hac quæst. in vniuersum, sicut de nostris passionibus disp. 1. 2. art. q. 22. a. 1. eaqueam de virtutibus disserat. Postea vero in hac t. p. q. 21. tractat de affectibus voluntatis, quæponit à nobis studiose, & secundum virtutem constituentur, semper de misericordia, & iustitia.

ARTIC. I.

ARTICVLUS I.

Vtrum amor sit in Deo.

AD primum sic proceditur. Videlicet quod amor non sit in Deo. Nulla enim passio est in Deo. Amor est passio. Ergo amor non est in Deo.

2. Præterea. Amor, ira, tristitia, & huiusmodi contra fæ diuiduntur. Sed tristitia & ira non dicuntur de Deo, nisi metaphorice. Ergo nec amor.

3. Præterea. Dionysius dicit 4. cap. de c. 4. p. 1. diuinis nomin. Amor est vis vnitiva, & 1. 1. p. 1. concretiva. Hoc autem in Deo locum habere non potest, cum sit simplex. Ergo in Deo non est amor.

Sed contraria est, quod dicitur 1. Ioan. 4. Deus charitas est.

Respondeo dicendum, quod necesse est ponere amorem in Deo. Primus enim motus voluntatis, & cuiuslibet appetitivæ virtutis est amor. Cum enim actus voluntatis, & cuiuslibet appetitivæ virtutis tendat in bonum, & malum, sicut in propria obiecta: bonum autem principius, & per se est obiectum voluntatis, & appetitus: malum autem secundario, & per aliud, in quantum scilicet opponitur bono: oportet naturaliter esse priores actus voluntatis, & appetitus, quæ respiciunt bonum, his, qui respiciunt malum, ut gaudium, quam tristitia, & amor, quam odium. Semper enim quod est per se, prius est eo, quod est per aliud. Ruris quod est communius, naturaliter est prius. Vnde, & intellectus per prius habet ordinem ad verum commune, quam ad particularia quædam vera. Sunt autem quidam actus voluntatis, & appetitus respicientes bonum sub aliqua speciali conditione. Sicut gaudium, & delectatio, est de bono præsenti, & habito, desiderio autem, & spes de bono nondum adepto. Amor autem respicit bonum in communio sive sit habitum, sive non habitum. Vnde amor naturaliter est primus actus voluntatis & appetitus. Et propter hoc omnes alii motus appetitivæ præsupponunt amorem, quasi primam radicem. Nullus enim defiderat aliquid nisi bonum amatum: neque aliquis gaudent nisi de bono amato. Odium etiam non est nisi de eo, quod contrariatur rei amata. Et similiter tristitia, & cetera huiusmodi, manifestum est in amorem referri, sicut in primum principium. Vnde in quoconque est voluntas vel appetitus, oportet esse amorem. Remoto enim primo removetur alia.

Ostensum

Q. 19. art. 1. Ofersum est autem in Deo esse voluntatem. Vnde necesse est in eo ponere amorem.

Ad primum ergo dicendum, quod vis cognitiva non mouet, nisi mediante appetitiva: & sicut in nobis ratio vniuersaliter mouet mediante ratione particulari, vt dicitur in 3. de anima. ita appetitus intellectus, qui dicitur voluntas, mouet in nobis mediante appetitu sensitivo. Vnde proximum motuum corporis in nobis est appetitus sensitiuus. Vnde semper actum appetitus sensitiuus concomitatur aliqua transmutatio corporis, & maxime circa cor, quod est primum principium motus in animali. Sic igitur actus appetitus sensitiuus, in quantum habent transmutationem corporalem annexam, passiones dicuntur, non autem actus voluntatis. Amor igitur, & gaudium, & delectatio secundum quod significant actus appetitus sensitiuus, passiones sunt; non autem secundum quod significant actus appetitus intellectus. Et sic ponantur in Deo. Vnde dicit Philo- plus in 7. Ethic. quod Deus vna & simplici operatione gaudet. Et eadem ratione sine passione amat.

Ad secundum dicendum, quod in passionibus sensitiuus appetitus est considerare aliquid quasi materiale, scilicet corporalem transmutationem: & aliquid quasi formale, quod est ex parte appetitus. Sicut in ira, vt dicitur in 1. de Anima, materiale est accessio sanguinis circa cor, vel aliquid huiusmodi, formale vero appetitus vindicet. Sed rursus ex parte eius, quod est formale in quibusdam horum designatur aliqua imperfectione. Sicut in desiderio, quod est boni non habiti, & in tristitia, que est mali habiti. Et eadem ratio est de ira, que tristitiam supponit. Quædam vero nullam imperfectionem designant, vt amor, & gaudium. Cum igitur nihil horum deo conueniat secundum illud, quod est materiale in eis, vt dictum est, illa, quæ imperfectionem important, etiam formam Deo conuenire non possunt, nisi metaphorice propter similitudinem efficiantur, vt supra dictum est. Quæ autem imperfectionem non important, deo proprie dicuntur, vt amor, & gaudium: tamen sine passione, vt dictum est.

Ad tertium dicendum, quod actus amoris semper tendit in duo, scilicet in bonum, quod quis vult alicui, & in eum, cui vult bonum. Hoc enim est proprium amare aliquem, velle ei bonum. Vnde in eo, quod aliquis amat se, vult bonum sibi. Et sic illud bonum queritur sibi vniuersum potest. Et pro tanto dici-

Vasquez in 1. part. Tomus 1.

tur amor vis vniuersa etiam in Deo, sed absque compositione: quia illud bonum, quod vult sibi, non est aliud quam ipse, qui est per suam essentiam bonus, ut supra ostensum est. In hoc vero quod aliquis amaralium, vult bonum illi, & sic vtritur eo, tanquam seipso referens bonum: ad illum, sicut ad seipsum. Et pro tanto dicitur amor vis concretiva, quia alium aggregat sibi habens se ad eum sicut ad seipsum. Et sic etiam amor diuinus est vis concretiva absque compositione, quia sit in Deo, in quantum alijs boni vult.

Conclusio est affirmans, & de fide Ioan. 4. Sic Ioan. 4.
Deus dilexit mundum, &c. Ierem. 31. In caritate perpe- Ierem. 31.
tua dilexi te. Quæ quidem testimonia, & similia de amore Dei intelligenda esse secundum proprietatem sermonis absque metaphora in disputat. leg. patet.

A Secundum sic proceditur. VI. 128
detur quod Deus non omnia amet. Quia secundum Dionys. 4. 1. 2. 7. 110. art.
cap. de diuin. nomin. amor amantem ex- 1. 60. Et 3. d.
tra se ponit, & cum quodammodo in ama- 32. art. 1. 2.
tum transferr. Inconueniens autem est di- 3. Et 1.
cere, quod Deus extra se positus, in alia 1. cont. 9. 1. Et
principi. Et 3. c. 150.
transferatur. Ergo inconueniens est dice- 1. cor. Et ve-
re, quod Deus alia à se amet. 1. q. 2. art. 7.
2. Præterea. Amor Dei æternus est. Sed 2. 3. 4.
ea quæ sunt alia à Deo, non sunt ab æter- Cap. 4. par. 1.
nonis in Deo. Ergo Deus non amat ea nisi 4. et 5. art. 1.
in seipso: sed secundum quod sunt in eo, ad finem.
non sunt aliud ab eo. Ergo Deus non amat
alia à seipso.

3. Præterea. Duplex est amor, scilicet concupiscentia, & amicitia, sed Deus 1. 8. Et 1.
creaturas irrationales non amat amore concupiscentia: quia nullius extra se eget. Nec etiam amore amicitia: quia non potest ad res irrationales haberi, vt patet per cap. 2. Et 11.
Philosophum in 8. Ethic. Ergo Deus non 1. 2. 3.
omnia amat.

4. Præterea. In Psalm. dicitur; O disti omnes qui operantur iniquitatem. Nihil autem simul odio habetur, & amat. Ergo Deus non omnia amat.

Sed contra est, quod dicitur Sapien. 11. Diligis omnia quæ sunt: & nihil odisti eorum, quæ fecisti.

Respondeo dicendum, quod Deus omnia existentia amat. Nam omnia existentia in quantum sunt, bona sunt. Ipsum enim esse cuiuslibet rei quodam bonum est, & similiter quilibet perfectio ipsius. Ostensum est autem supra, quod voluntas Dei est causa omnium

Q. 3. rerum,

rerum. Et sicut oportet, quod in tantum habeat aliquid esse, aut quodcumque bonum, in quantum est volitum a Deo. Cui libet igitur existenti, Deus vult aliquid bonum. Vnde, cum amare nil aliud sit, quam velle bonum alicui, manifestum est, quod Deus omnia quæ sunt, amat: non tamen eo modo, sicut nos. Quia enim voluntas nostra non est causa bonitatis rerum, sed ab ea mouetur sicut ab obiecto: amor noster, quo bonum alicui volumus non est causa bonitatis ipsius, sed est conuerso bonitas eius vel vera, vel astimata prouocat amorem, quo ei volumus, & bonum conferuari quod habet, & addi quod non habet: & ad hoc operamur. Sed amor Dei est infundens, & creans bonitatem in rebus.

Ad primum ergo dicendum, quod amans sic sit extra in amatum translatum, in quantum vult amato bonum, & operatur per suam prouidentiam, sicut & sibi. Vnde dicit Dionys. 4. c. de diuin-nominib. Audendum est autem & hoc pro veritate dicere, quod & ipse omnium causa per abundantiam amatiæ bonitatis, extra seipsum sit ad omnia existentia prouidentis.

Ad secundum dicendum, quod licet creature ab æterno non fuerint nisi in Deo, tamen per hoc quod ab æterno in Deo fuerint, ab æterno Deus cognovit res in propriis naturis. Et eadem ratione amauit. Sicut & nos per similitudines rerum, quæ in nobis sunt cognoscimus res in seipsum existentes.

Ad tertium dicendum, quod amicitia non potest haberi nisi ad rationales creature, in quibus contingit esse redamationem, & communicationem in operibus vita: & quibus contingit bene euenire, vel male secundum fortunam, & felicitatem: sicut & ad eas proprie benevolentia est. Creature autem irrationaliæ non possunt pertingere ad amandum Deum, neque ad communificandum in intellectualiæ & beatæ vita, quæ Deus vivit. Sic igitur Deus, proprie loquendo, non amat creature irrationaliæ amore amicitia, sed amore concupiscentia, in quantum ordinat eas ad rationales creature: & etiam ad seipsum, non quasi eis indiget, sed propter suam bonitatem, & nostram utilitatem. Concupiscimus enim aliquid, & nobis, & aliis.

Ad quartum dicendum, quod nihil prohibet unum, & idem secundum aliquid amari, & secundum aliquid odio haberi. Deus autem peccatores in quantum sunt naturæ quædam amat. Sic enim & sunt, &

ARTIC. II.

ab ipso sunt. In quantum vero peccatores sunt, non sunt, sed ab esse deficiunt. Et hoc in eis a Deo non est. Vnde secundum hoc, ab ipso odio habentur.

Conclusio articuli est: Deus amat omnia, que existunt. Et etiam de fide Sapientia 2. Diligit omnia, que sunt, & nihil odit eorum, que existunt. Cur vero S. Th. ad res solum existentes Dei referat amorem, disp. seq. etiam dicemus.

DISP. V. LXXXIV.

De affectibus voluntatis Dei in universum.

Quinam affectus Deo non conueniant, cap. I.

De amore Dei, cap. 2.

Affectum oij Deo conuenire, cap. 3.

De ira Dei, cap. 4.

CAPUT I.

Quinam affectus Deo non conueniant.

Intra passiones animi, seu voluntatis affectus, qui generatim enumerari solent, quidam sine controversia Deo non conueniunt, de alijs vero nonnulli difficultatis est. Sunt autem affectus animi, sive ad concupiscentem spectantes, sive ad irascibilem, numero præsertim novem, ut colligitur ex S. Thoma 1. 2. q. 26. ar. 2. 3. & 4. est enim amor, & odium, desiderium, & fuga, spes, desperatio, & timor, gaudium, seu delectatio, & tristitia. Ex his vero primo desiderium, & fuga, quatenus ad proprium bonum referuntur, non requiruntur in Deo: quia cum Deus habeat omne bonum, & nullum sit ei futurum, sequitur nec desiderare posse bonum, nec fugere malum sibi futurum, & in hanc sensu loquitur S. Thomas in soluzione 2. Ceterum si comparetur desiderium & fuga bono & malo aliorum, (nec enim solum nobis desideramus bonum, & fugimus malum futurum, sed etiam alijs) sic vterque affectus potest Deo tribui. Nobis enim ardenter desiderat bonum, hoc est, ut iuste & pie vivamus, sicut dicit 83. cap. 2. ex Chrysostomo dicebamus, & fugit oppositum, sceleram scilicet & flagitio vitam, quam in nobis videtur futuram.

Secundo spes, & desperatio nullo modo Deo conueniunt. Quidam vero sic probant: tum quia spes est circa arduum, & difficile; Deo autem nihil est huiusmodi: tum etiam quia spes non est circa ardor, quod euidenter cognoscitur esse futurum, ut enim ait Paulus Spes autem, que videtur, non est spes. Nam quod videt quis, quid sperat? si autem quod non videtur, speramus, per patientiam spectamus. Deus autem euidenter nouit omne futurum. Verum ha ratio. prius & postea spes circa facile esse refutatur, potest: non enim differt a desiderio, quod illa sit circa difficile, desiderium autem circa quod non est, que futurum: quoniam & desiderium circa difficile versari potest: res enim quo difficiliores sunt, eo ardenter desiderare solemus, sed quia desiderium potest esse sine creditu eius, quod desideratur, immo etiam si quis firmissime credit oppositum futurum, potest rei desiderium habere: spes autem nisi existimat, & creditur futurum id, quod desideratur esse non potest. Et haec est vna ratio differentiationis inter hos affectus.

Deinde, quod Deus euidenter cognoscat, quid futurum sit, non obest, quo minus huius affectus ipsi tribuan-

Lato citato
in argu. I.